

Borba oko uključivanja nuklearne energije i gasa u taksonomiju održivog finansiranja EU pokazuje važnost da zemlje EU definišu sopstveni energetska miks, posebno pošto Evropa ima za cilj da uvede obnovljive izvore energije sa prekidima, piše Marc Deffrennes. Marc Deffrennes je penzionisani zvaničnik Evropske komisije i osnivač kompanije We Care, koja promovise čistu, pristupačnu i pouzdanu energiju za društvenu održivost. Saga o taksonomiji je pojačala velike razlike unutar EU u vezi sa idealnom ili mogućom mešavinom energije u svetu ograničenom ugljenikom, gde EU želi da bude uzor. Koncept održivosti ograničen samo na „zelena“ ekološka razmatranja je pogrešan. Umesto toga, potreban je širi koncept društvene održivosti. Što se tiče energije, trebalo bi da se zasniva na dobroj ravnoteži između tri stuba: zaštite životne sredine, ekonomije i pristupačnosti, sigurnosti i pouzdanosti snabdevanja. Moglo bi se dati veću težinu jednom stubu, ali ravnoteža je neophodna inače nije održiva za društvo. Prelazak sa „Čiste planete za sve“ na „Zeleni dogovor“ je simptomatično za dubok uticaj „zelenog“ koncepta u institucijama EU. Ovo je kontraproduktivno, čak i opasno za evropsku koheziju u vreme kada je to toliko potrebno na širem međunarodnom nivou. Razmišljanja o životnoj sredini treba da se tretiraju sa najvećom pažnjom, ali drugi parametri moraju biti uzeti u obzir na ravnopravnoj osnovi, „Zeleno“ nije održivo samo po sebi. „Zeleni“ lobi je vodeći u borbi za povremene obnovljive izvore energije, što se na nivou EU odražava u sve većim ciljevima. Ali vetar i sunce su povremeni i zahtevaju rezervne instalacije. Neki sanjaju da će masovno skladištenje električne energije putem baterija ili proizvodnje vodonika (Power to Power, sa veoma slabom efikasnošću) biti rešenje. Ovaj san više liči na mit. Crtica za povremene obnovljive izvore energije je u stvari crtica za gas, kao u Nemačkoj i Belgiji. Svaka država članica sigurno odlučuje, na osnovu svojih demokratskih procesa, o svom energetska miksu. Ali taj princip, sadržan u članu 194 Evropskog ugovora (TFEU) mora se u potpunosti primeniti: ako država članica odluči da se oslanja na nuklearnu energiju sa nultom emisijom ugljenika umesto na karbonizovani gas, i da ograniči svoju upotrebu povremenih obnovljivih izvora za proizvodnju električne energije na deo kojim se može upravljati, ovo treba u potpunosti poštovati. Šta znači frakcija kojom se može upravljati zavisi od lokalnih uslova. Različite studije pokazuju da bi u Evropi ekonomski optimalan mogao biti oko 35%, a da se čak i ne pominju tehnička ograničenja.

Troškovi energije

Ovo nas dovodi do cene električne energije, sačinjene od tri komponente.

Prvi je proizvodni trošak, nazvan Nivelisani trošak električne energije (LCOE), koji se sastoji od prekonoćnih kapitalnih troškova izgradnje i troškova finansiranja, goriva i troškova rada, odredbi za upravljanje otpadom.

Drugi se sastoji od sistemskih troškova, izvan proizvodnog objekta, troškova elektroenergetskog sistema uključujući priključke, troškove prenosa i distribucije, ali i troškove fleksibilnosti i balansiranja, koji su posebno važni za povremene obnovljive izvore energije.

Poslednju komponentu čine eksterni troškovi, društveni i ekološki troškovi.

Do nedavno, samo LCOE se koristio za upoređivanje troškova proizvodnje električne energije iz različitih izvora. Da bi se omogućilo fer poređenje, moraju se uzeti u obzir svi troškovi.

Troškovi intermitentnosti (između ostalog, troškovi rezervnog materijala, uključujući troškove CO₂ ako se koriste fosilna goriva) treba da se pripisuju LCOE povremenih obnovljivih izvora energije i da se ne kriju u ukupnim troškovima sistema.

Primena povremenih obnovljivih izvora energije u Nemačkoj košta zemlju oko 500 milijardi evra tokom 20 godina, čak ni ne računajući troškove rezervnih tehnologija. To nam daje predstavu o ekonomskom i socijalnom uticaju takvog naleta na obnovljive izvore energije ako bi bio nametnut na nivou EU.

Sledeće pitanje koje ometa primenu člana 194. Ugovora je tržište električne energije, pokrenuto 1990-ih i snažno promovisano na nivou EU.

Obećanje je bilo smanjenje cene struje. Posle 30 godina gomilanja pravila nad pravilima, tržište ne funkcioniše. A prvobitni koncept tržišta električne energije postao je još manjkav kada su se pojavili povremeni obnovljivi izvori energije: sistem koji meša male decentralizovane povremene objekte, koji imaju prioritetni pristup, sa velikim centralizovanim dispečerskim postrojenjima, jednostavno ne može da funkcioniše kako treba.

Danas cena ne odražava stvarnu cenu. Potrošači više nemaju pojma šta se krije iza njihovih računa. Previše je složeno i previše je skrivenih interesovanja.

Krajnje je vreme da se reformiše elektroenergetski sistem u Evropi i da se obezbede dugoročne perspektive njegovog funkcionisanja na stabilan i zdrav način, integrišući princip da je električna energija opšte dobro, a ne roba.

To bi se najbolje moglo uraditi pod kontrolom države, koja snosi odgovornost prema svojim građanima-potrošačima-poreskim obveznicima. I ovaj reformisani elektroenergetski sistem

mora da poštuje princip iz člana 194.

Ovo nije antievropski. Taksonomija je otkrila duboku podelu između zelenih pro-100% povremenih obnovljivih izvora energije, pronuklearnih i pro-gasnih.

Težnja bez dozvoljavanja pune primene člana 194, donosi mnogo veći rizik za koheziju EU. To, nužno, podrazumeva reformu evropskog elektroenergetskog sistema.

Energija je bila srž stvaranja EU. To ne bi trebalo da bude izvor duboke podele. Energija je krv ekonomije. Došlo je vreme da se prevaziđe zelena dogma i da se u potpunosti shvati održivost evropskog društva, za dobrobit evropskih građana. Vreme je u pitanju, a budući da drugi delovi sveta napreduju, to je takođe pravi geopolitički prioritet.

Izvor: euractiv.com